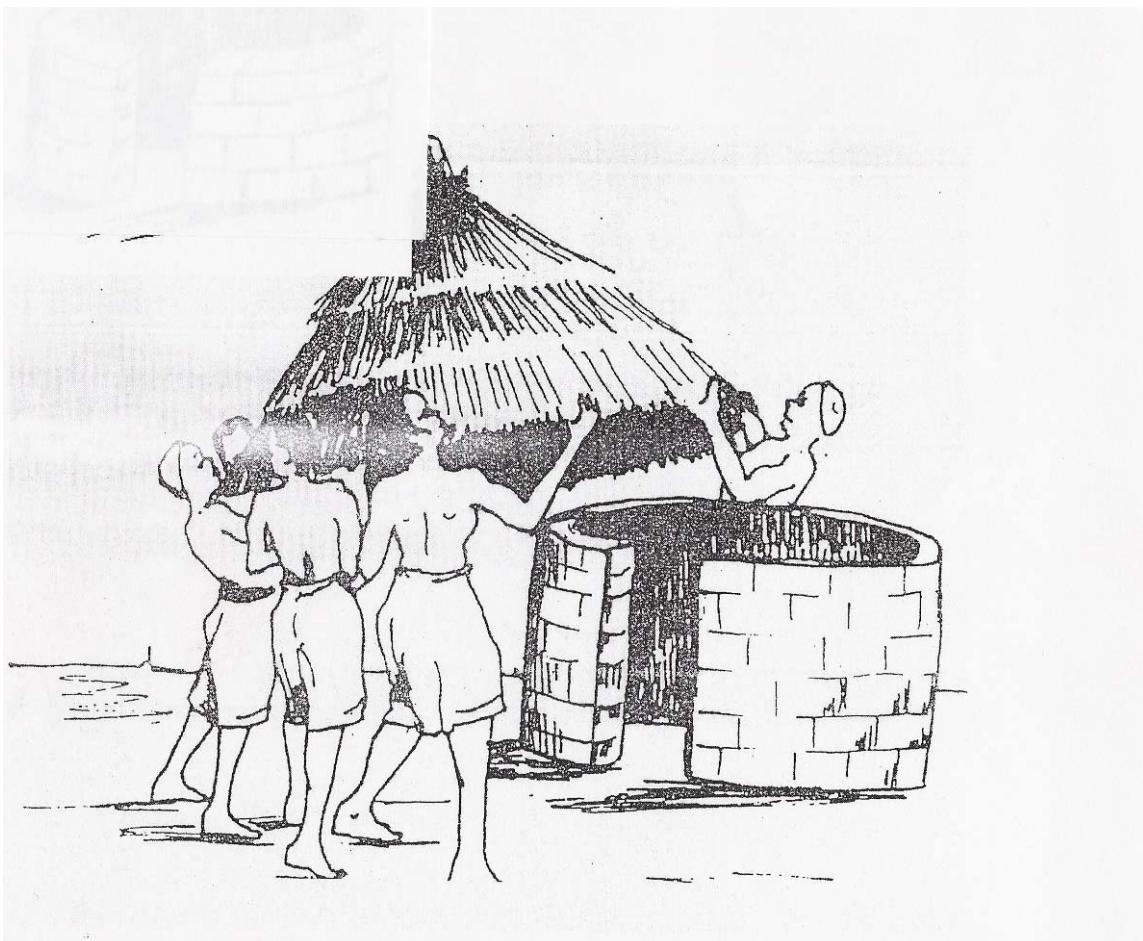

Agence Japonaise de Coopération
Internationale

Ministère du Développement
Agricole

Etude de Développement des Oasis Sahéliennes (EDOS)
en République du Niger

KUNDIN HORON

MEMBOBIN KOMITIN ZARTARWA NA KUNGIYAR KULLA, TATTALI DA AMFANI DA MADATSA
RUWA

Juillet 2007

Agence Japonaise des Ressources Vertes (J-Green)

Elaboré par l'ONG ADA dans un cadre contractuel signé avec EDOS

KANUN BAYANNEN KUNDIN

I. Tunanen tsarin ayukkan kwanan baya kahin zowa horon.....	3
II. Bayannen bada damar girkawa da ganewar tahiyan kungiya.....	4
III. Tsarin tahiyan da aïkin kungiya.....	10
IV. Buro ko komitin zartarwa na kumshe da mutane kamar haka.....	12
V. Iren iren zabe da ya kamata a shirya tare da waKilan garuruwa.....	16

I. TUNANEN TSARIN AYUKKAN KWANAN BAYA KAHIN ZOWA HORON

A tuna da ayukkan da aka yi don tahiyar da wanen tsari na kahwa ƙunjiyoyi

Kahin a kahwa ƙunjiyoyi, an yi wađansu ayukka kamar haka:

- Sanin ko tam tam cewa da mutanen dake amfani da madatsa ruwa ;
- Tara masu amfani da madatsa ruwan don basu shawara da gargadîn kahwa ƙungiya;

- Bin gari gari don zaben wakillaye da za su zowa baban taron kahwa ƙungiya;

- kira, tsarawa da gudanar da baban taron kahwa ƙungiya.

II. BAYANNEN BADA DAMAR GIRKAWA DA GANEWAR TAHIYAR ɁUNGIYA

Minene kungiya

Kungiya ko hadin guwal kungiwoyi, gungu ne na mutane ko kungiwoyi da ke sana'a iri daya ko wani arziki ya gama, ke huskantal matsaloli iri daya, da su ka yarda da junan su don cimma gurin kiyaye matsalolin, ta hanyar kafa Ɂungiya da za su tahiyar da ita ta tahwarkin demockradia. Dukan su mambobin sun amince da sa hannu don Ɂungiya ta tahi da kyaw, kuma su yi aiki tare cikin wuya ko dadī.

Abunda ke banbanta kungiyal karkara ta kowane panni da sauran :

- Kungiya hadin guiwa ne, kama hannu juna ne ;
- Matsala ko matsaloli iri guda ne ke cima mu na tuwo a Ɂwarya ;
- Kowane mamba ya amince da a yi aiki tare don cimma guri da aka sa gaba, don kuma Ɂungiya ta tahi da kiyaw ;
- Cinkayen kahwa baban kampani ;
- Zaman kowa daidai da kowa yake.

Manuhwa da guri ko gurorin Ɂungiya

Manuhwa

- Baban manuhwa it ace cin gashin kay da kay = zumuwa tawa kan ta zaki

Guri ko gurorin su ne :

- Gama Ɂarhi da Ɂarhe ;
- Tattalin arzikin mambobin, ta hayar bunkasu ayunka su na yaw da kulum, samun kayan aiki, tsarin hulotin unhwanin ayunkan, kula, gyara da Ɂarhwahwa madatsa ruwa don jin dadin rayuwal mambobin ;
- Karan dankon zumunci tsakanin juna, manoma da makiyaya, da kuma sawran jama'a ;
- Tsara ko daukan matakai don karfafa gargađi da horo zuwa ga mambobin Ɂungiya.

Hanyoyin karbuwar Ɂungiyoyi a haƙumance

Doka maï lamba 96 – 067/PRN/MAG/EL ta ranar 9 ga watan novemba 1996 da kuma takarda zartarwa maï lamba 96 – 430/PRN/MAG/EL da shigaban Ɂasa ya sama hannu don aiki da dokar, ta bada dama kahwa Ɂungiyoyi a cikin karkara. Dangance da wannan dokar Ɂungiyoyi na iya samun karmuwa ga haƙuma : Ɂaramar bariki (mairie) ko babban bariki (prefecture) ta bata takarda da a ke cema agrema. Ama samun agrema ya na tare da sharuđđa da Ɂungiya ta kamata ta cika:

- 1) bayanin babban taro da ya girka Ɂungiya;

- 2) sunayen membobin da suka girka kungiya tare da rubuta abunda kowanen su ya zuba na shiga kungiya
- 3) sunayen membubin buro da aka kahwa tare da bada shekarun su, da mazamnin su, matsayin su da aïkin su ;
- 4) copies 3 na Kundin dokokin kungiya ;
- 5) tsarin ayukan da kungiyar za ta gudanarwa nan da shekara uku ;
- 6) kundin ka-idodin kungiyar.

Duka walawha wañanan takardu, da sa hannu hañuma ga agrema na bukatar kudi, don haka yakamata kungiya ta tanadi zubin shiga kungiya ga membobi kan ta hwara zirgazirgar neman agrema.

A rike da kiyaw :

In za a aje dose neman agrema a taï da takardar aïka takardu (Bordereau) wanda za a tabatarwar cewa lale an age dose neman agrema kuma ga wanda ya sa hannun karfa shi;

In an age a anso takardar cewa an age dosen : itta ake ce ma resipise;

Ana iya aïki da resipise kahin agrema ya hito da ga wurin hañuma;

In hañuma ta ki yin signe agrema ana iya tabayar ta donmi, in bata bada hujja ba ana iya karar ta.

Kundin dokokin kungiya da kundin ka-idodin kungiya

Duka mutanen da su ka hadu don kahwa kungiya, ya kamata su tsara kundin dokoki da kundin ka-idodi kungiya da babban taron duka mambobin kungiyar za su amincewa da shi. Kundayen biyu na bima junan su kuma kundin ka-idodi na cike gurabun kundin dokoki kungiya.

1) Bayanin shaidan babban taron girka kungiya

Babban taro da ya taru a garin Karamar hañumar..... , ranar domin girka kungiya, mambobin da suka halarci taron, kuma suka sama wannan bayanin hannu, sun amince ma matakai kamar haka :

Mataki na 1:

Ranar A garin, karamar hañumar, anyi babban taron girka kungiya mai suna, dangance da doka mai lamba 96 – 067/PRN/MAG/EL ta ranar 09 ga watan novamba 1996.

Gurin kungiyar shine :

- Kula, gyara da karfafa madatsa ruwa;
- Bunñasa noman damana ;

- Bunƙasa noman rani;
- Bunƙasa kiwo ;
- Tsara hulotin kayan noma ;
- Kokowa da talawci ta hanyar bunƙasa sana'o'i ;
- Karfafa zumuncin jama'a, manoma da makiyaya ;
- Kiyawtata rayuwar jama'a da suka shiga cikin ta.

Mazamnin ƙungiyar na garin , karamar haƙumar ;

Lambar salula

Mataki na 2 :

A zaman babbani taron, an zaɓi buro da kwamitoci masu mambobi kamar haka :

a) Buro

sunaye	shekaru	mazamni	aiki	matsayi

b) Kwamitin yen bincike

sunaye	shekaru	mazamni	aiki

A garin Ranar

2) sunayen membobin da suka girka ƙungiya tare da rubuta abunda kowanen su ya zuba na shiga ƙungiya

sunaye	Zubin shiga ƙungiya	Bayannen (gari/quartier)

3) sunayen membubin buro da aka kahwa tare da bada shekarun su, da mazamnin su, matsayin su da aïkin su

sunaye	shekaru	mazamni	aiki	matsayi

A garin Ranar

4) Kundin DOKOKIN KUNGIYA

Kudiri na 1 : girkawa/cibiya da rada sunan kungiya;
Kudiri na 2 : manufa da gurin kungiya;
Kudiri na 3 : tsawon rayuwa da mazamnin kungiya;
Kudiri na 4 : lokacin ayukan kungiya;
Kudiri na 5 : shiga kungiya;
Kudiri na 6 : hakin mamba
Kudiri na 7 : nawyin da ya rataya ga mamba;
Kudiri na 8 : hita ko kora daga cikin kungiya;
Kudiri na 9 : zubin kudin shiga kungiya;
Kudiri na 10 : tara;
Kudiri na 11 : masu unfani da kungiya daba mamba ba;
Kudiri na 12 : baban taro ;
Kudiri na 13 : buron kungiya ;
Kudiri na 14 : komitin bincike ;
Kudiri na 15 : hanyoyin shigowar kudin kungiya ;
Kudiri na 16 : tahiyan da lissahin kudin kungiya;
Kudiri na 17 : roshe kungiya;
Kudiri na 18 : dammar mambobin kungiya don amfani da takardun kungiya;
Kudiri na 19 : shigar kungiya cikin kungiyoyin hadin guwa;
Kudiri na 20 : kundin ka-idodi;
Kudiri na 21 : sake wasu kudirori na kundin dokokin kungiya;
Kudiri na 22 : amincewa da kundi dokokin kungiya.

Kungiyar garin rana.....
Yarda da amincewar babban taro
Shigaban kungiya
Suna da sa hannu

5) Tsarin ayukan da kungiyar za ta gudanarwa nan da shekara uku

6) Kundin ka-idodin kungiya

Ya na cike gurbin kundin dokoki kungiya

Babi na 1 : girka kungiya

Kudiri na 1 : tsare tsare na dokokin wannan kundi zasu taïmakawa don tahiyan da kungiya;

Kudiri na 2 : bin dokokin wannan kundi da kowa ya amince da shi a babban taro ya zan cilass ga kowane mamba;

Kudiri na 3 : kowane mamba na da inci ya san abinda kundin ka-idodi ya kumsa;

Babi na 2 : matsayin mambobi

Kudiri na 4 : shiga ƙungiya baïda dole, amma duka maï gona bakin dam ya zama mamba in ya zuba kudin shiga ƙungiya ;

Kudiri na 5 : hakin mamba ga ƙungiya;

Kudiri na 6 : abubuwan da suka zama cilass ga mamba;

Kudiri na 7 : ḥa-a mamba kan bin ka-idodi ;

Kudiri na 8 : hukunci;

Kudiri na 9 : tara ;

Kudiri na 10 : tuhuma ko kara ;

Babi na 3 : gungu gungu na ƙungiya

Kudiri na 11 : babban taro ;

Kudiri na 12 : lokacin kiran babban taro ;

Kudiri na 13 : wakilcin wani mamba a babban taro;

Kudiri na 14 : jagorancin babban taro in shigaba ba shi nan;

Kudiri na 15 : buron ƙungiya;

Kudiri na 16 : nawyin da rataya wuyan mambobin buro;

Kudiri na 17 : komiti bincike;

Babi na 4 : arzikin ƙungiya

Kudiri na 18 : jarin ƙungiya;

Kudiri na 19 : wađan su hanyoyi shigar kudin ƙungiya;

Kudiri na 20 : kasahin kudin ƙungiya;

Babi na 5 : hulda da wage

Kudiri na 21 : rajejeniya, kwangila da wasu alƙawulla;

Babi na 6 : tsarin karshe

Kudiri na 22 : bin dokoki da aïki da su, ya zama cilass ga kowane mamba ;

Kudiri na 23 : ana iya saw yawa ko gyaran huska ga ƙudurorin wanen kundi.

Kungiyar garin rana

Yarda da amincewar babban taro

Shigaban ƙungiya

Suna da sa hannu

7) Takadar tambayar agrema

Jahar : Tahoua

Gundumar :

Karamar hakumar :

Kungiyar garin Garin.....ranar

Dalili : tambayar agrema

Shugaban Kungiya zuwa ga

Magagin gari na

Dangance da doka mai lamba 96 – 067/PRN/MAG/EL ta tara ga
watan novamba 1996, ina bukatar al hurmakku don sammun agrema ga ƙungiyar mu
mai suna Da muka kafa a garin Ranar

Gaisuwa da fatan alheri zuwa gareku.

Shugaban

Suna da sawar hannu

Tare da takardu kamar haka :

- Bayanin shedar babban taro;
- Sunayen membobin da suka girka ƙungiya
tare da rubuta abunda kowanen su ya zuba
na shiga ƙungiya ;
- Sunayen membubin buro da aka kahwa tare
da bada shekarun su, da mazamnin su,
matsayin su da aïkin su ;
- Copies 3 na dokokin ƙungiya ;
- Tsarin ayukan da ƙungiyar za ta gudanarwa nan
da shekara uku ;
- Kundin ka-idodin ƙungiyar.

III. TSARIN TAHİYAR DA AÏKIN KUNGIYA

Kungiya ta kasu gungu - gungu:

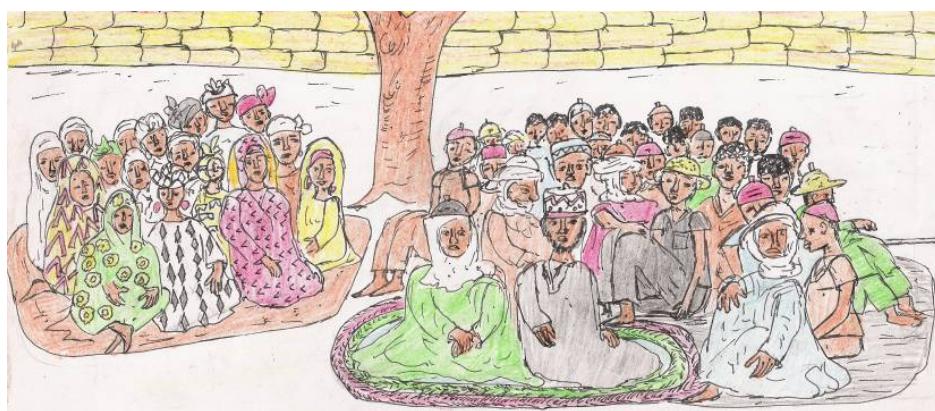
Gungu na 1 = babban taro;

Gungu na 2 = buro, ko komitin zartarwa;

Gungu na 3 = komiti bincike;

Gungu na 4 = wasu komiti na masaman

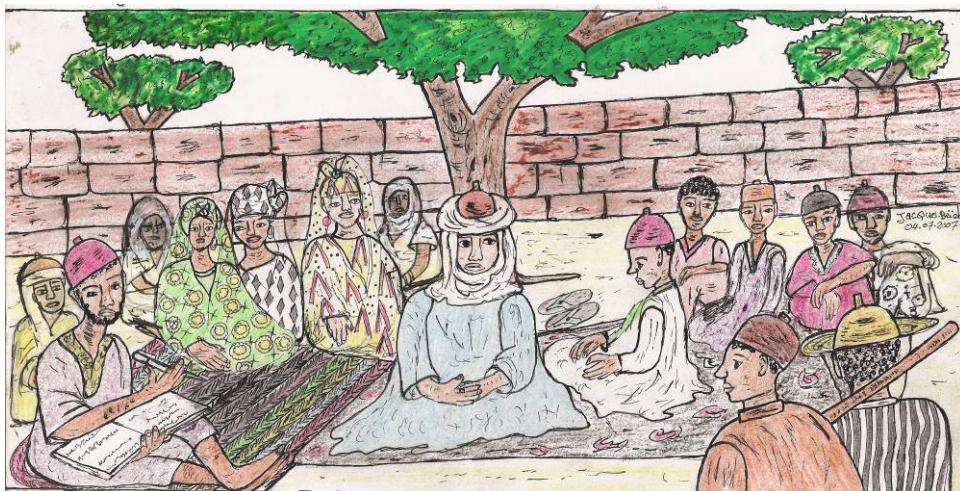
Babban taro

Nawyin da rataya wuyan shi:

1. zañin mambobin gungu – gungu;
2. tsaïda ayunkan da kungiya zata yi;
3. tsarawa da amincewa da kundin dokoki, da kundin ka-idodin kungiya;
4. roshe kungiya in haka ta kama;
5. yanke hukumci ga mambobi;
6. bada dammar shiga kungiya, ko kuma hiddawa daga cikin kungiya;
7. kawo sawyi ga kundin dokoki ko na ka-idodin kungiya;
8. ba buro umurnin aykin daza shiyi;
9. amincewa da karbo bashi ko bada shi ga wani mamba;
10. tsaïda lokacin kiran tarurukan kungiya;
11. anfani da kuđi ko ƙadarorin kungiya saïda izinin babban taro ;
12. shi ne maï cikaken ikko.

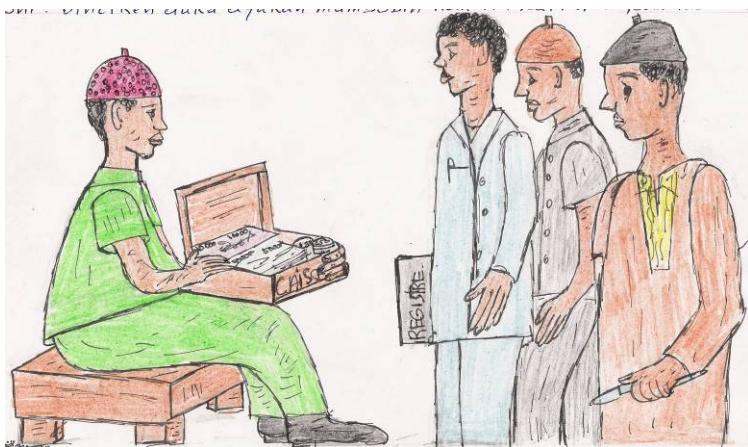
Buro ko komintin zartarwa

Nawyin da rataya wuyan buron kungiya :

- 1) jagerancin ayukkan da aka tsaïda a babban taro;
- 2) kulla da ayukkan kowane gungun kungiya;
- 3) tsarawa da gudanarwa tarurukan kungiya;
- 4) wañiltar kungiya a duka inda ya kamata;
- 5) sanarwar abinda kungiya take ciki ga duka mambobin ta, tahayar wallafa bayannaï;
- 6) bada sakamakon ayukan da aka yi lokaci zuwa lokaci ga babban taro;
- 7) kaïma babban taro shawara da ta dace.

Komitin bincike

Nawyin da rataya wuyan komitin bincike :

- 1) sanin duka abubuwan da babban taro ke tsaïdawa;
- 2) binciken duka mambobin gungu gungu na kungiya, ba tare da an sanar da su ba;
- 3) bada labarin binciken da yayi, ga babban taro;

4) kiran babban taro in shigaba ƙungiya ya ki, bayan gargadî ukku.

Komiti na masaman

Suna aïki kalkashi komitin zartarwan ƙungiya, bisa pannin da yasa aka aza su :

1) komitin kulla da madatsar ruwa

- Su na sa iddo ga duka sasan madatsa ruwa, in su ga bana suna sanar da komitin zartarwa don ɗaukar matakai ;
- Su na gudanar ko jagorancin ayukka gyaran madatsa ruwan.

2) Komitin watsa husa'o'in zamani

- Bayan ya sami horo bisa husa'o'in zamani ta kowane panni, zai bin mambobin ƙungiya don kawo su ga ganewa da aiki da su.

A tashin hwarko, mataimakan mambobin buro ko komitin zartarwa na iya jagorancin wadan nan komiti biyu tare da ban hannun dalagen garuruwa ko gikadu

IV. Buro ko komitin zartarwa na kumshe da mutane kamar haka

1) shigaban ƙungiya da mataimakin shi ;

2) magatakarda da mataimakin shi

3) maïwatsa labaru da mataïmakin shi;

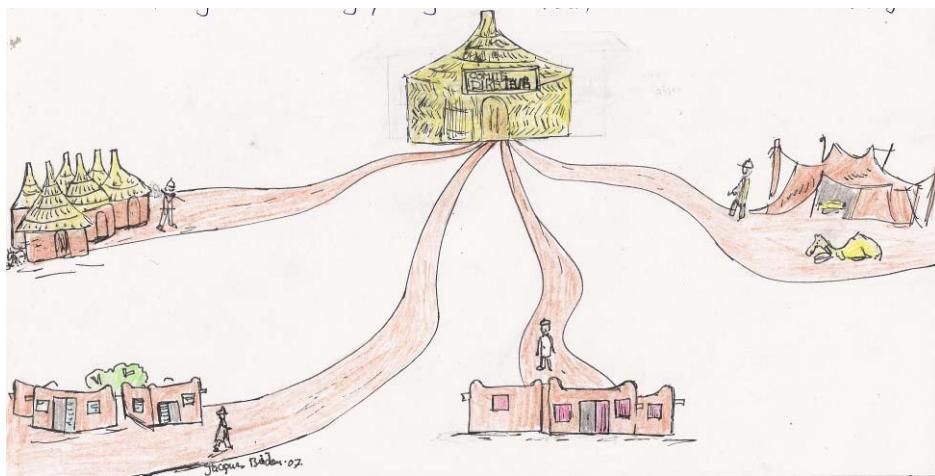

4) maï-agiya da mataïmakin shi;

(mutun guda ko wane gari/ruga/zango).

5) wañilan garuruwa

saï nawyin da rataya wuyan kowane da ga cikin su :

shigaban kungiya

- 1) kiran taro, gudanar dashi da ruhe taro ;
- 2) sa hannu bisa dukan takardun da suka shahi kungiya ;
- 3) sa hannu na biyu bayan sa hannun maï – agiya, ga duka takardun kuđi ko ƙadarorin kungiya ;
- 4) jawabin, gargadî, zuwa ga mambobi, lokacin budawa ko ruhe taron kungiya ;
- 5) waƙiltar kungiya a wage ;
- 6) hanƙuri da jama-a ;
- 7) kulla da ayukkan mambobin buro, dana wasu gungu gungu na kungiya.

mataimakin shigaba

- 1) tayar da shigaba gudanar da ayukkan da aka zana sama ;
- 2) yana riƙon ƙwarya in shigaba bayanan.

maï – agiya

- 1) ajiya kuđi ko ƙadarorin kungiya a rubuce;
- 2) tahiyan da lissahi, abinda ya shiga ko ya hita;
- 3) kulla da asusun kungiya;
- 4) sa hannu ga takardu na ajewa ko d'aukowar kuđin kungiya tare da shigaba;
- 5) bada halin hada-hadar kuđi ko ƙadara kungiya a gida ko banki.

Mataimakin maï-agiya

1. tayar da maï-agiya gudanar da ayukkan da aka zana sama ;
2. yana riƙon ƙwarya in maï-agiya bayanan.

magatakarda

- 1) wallafa bayannan da taro ya ƙumsa;
- 2) wallafa wasiku ko duka wata takarda da ta shahi ƙungiya ;
- 3) kulla da duka takardun da ƙungiya ta mallaka ;
- 4) karantawa da rubutun takardun ƙungiya da zasu zuwa wani wuri ko suka zo ;
- 5) tsarin gudanar da taro :
 - ☞ takardun gayata ;
 - ☞ bidan wurin da za-a zaman taron ;
 - ☞ tsaïda locin da za-a hwara taron.
- 6) bada bayanin taron baya, kahin a soma sabon taron;

mataïmakin magatakarda

- 1) tayar da magatakarda gudanar da ayukkan da aka zana sama ;
- 2) yana rikon kwarya in magatakarda bayanan.

Maïwatsa labaru

- 1) watsa labarum ƙungiya ga mambobin ta :
 - kiran taro ;
 - sabin matakaï ;
 - bud'a ruwa ;
 - soma sayen kayan gona ;
 - matsayin ƙungiya.
- 2) tallata ƙungiya a wage ta hanyar sadarwa in da hali;
- 3) tallata kayan ƙungiya na saïdawa;
- 4) watsa labaru zuwa garuruwan dake hulda da ƙungiya
- 5) wañitar ƙungiya a salloli (salla manoma, taron bajé koli).

mataïmakin Maïwatsa labaru

- 1) tayar da Maïwatsa labaru gudanar da ayukkan da aka zana sama ;
- 2) yana rikon kwarya in Maïwatsa labaru, bayanan.

Wakilan garuruwa, karce, rugage, zanguna, ko tungage

sou ne jikadun ƙungiya a garuruwan su, rugagen su, zangunan su ko tungagen su, mutane ne da aka zaba guda ko wane gari.

Suna kan shawaran da komitin zartarwa ya tsaida ga mutanen su, su na kawo ma komitin zartarwa ra'ayin mutanen su bisa ko wane mataki da komitin ke son aikatawa dan tahiyan da umurnin da baban taro ya bashi.

V. IREN IREN ZABE DA YA KAMATA A SHIRYA TARE DA WAKILAN GARURUWA

Dauka hannu

Abun nuhi

Dukka wađanda su ka amince ma đan takarar da aka hidda, ko dokar da ake son đauka, ko kuma mataki, su đauka hannun su sama. In yen takara da yawa ne, guda daya ake da izinin đauka ma hannu. In yen takara biyu sun zo dai dai, sai a yi zagaye na biyu domin raba su.

Dadîn irin wanen zaben

Bada damar yin zaben kirki ;

Bayâ da wuyar tsarawa ;

Saurin fa'intar shi ga mutanen karkara ;

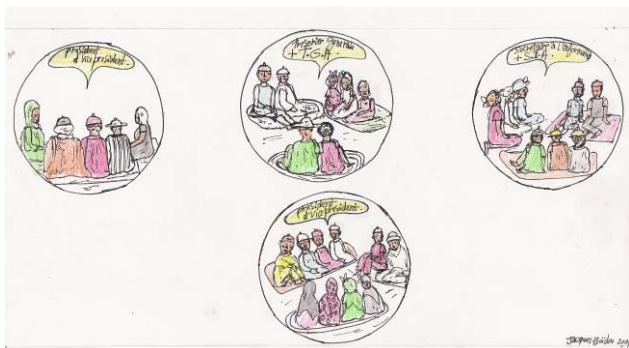
Ya hi dacewa ga đaukar dokoki ko matakai.

Matsalolin shi

Ya na iya kawo gaba tsakanin jama'a ;

Tsoron hwage, ko na wanda ba a zâba ba.

Sulhu tsakanin juna

Abun nuhi

Masu zabe su koma kauye, su yi shawarar da ta dace, don đaukar wanda yakamata.

Dadîn irin wanen zaben

Saurin fa'intar shi ga mutanen karkara ;

Baya da wuyar tsarawa ;
Ya hi dacewa in wakillaï ne za su zaben.

Matsalolin shi

Ya na iya kawo gaba tsakanin jama'a ;
Tsoron hwage, ko na wanda ba a zaba ba.

Na jehwa kuri'a

Abun nuhi

Kowane ðan takara yana da kalar takardar shi ;

Maï zabe zai ðaukar takardun duka yen takara da envelope, ya laba bayan wani wuri mai siri, ya sa takardar ðan takara da ya ke so cikin envelope, ya komo table ðin zabe ya jehwa envelope cikin akwati ko karto, in kowa ya ñare, sai a ñilga kuri'u, a ga wanda ya ci zabe.

Dadîn irin wanen zaben

Yana da siri ;

Yana bada damar zaben wanda mutun ke so ba tare da tababa ba;

Yana tsare masu zabe da ga tuhumar yen takara.

Matsalolin shi

Wuyal gane wa ga mutanen karkara ;

Yana bukatar kayan tsara shi da waðan su abubuwa (akwati ko karto, envelope, kalolin takardu);

Kahin a hwara zabe, ana ðaukar komitin zabe (shigaban zabe, magatakarda da mutun biyu don kama masu) ;

A na bada haske bisa aikin komitin zabe, don su san aikin su ;

Komiti na binciken sunayen wadanda yakamata su yi zabe, don tabatar da cewa yawan su ya isa a yi zabe.

Komiti na d'aukar sunayen yen takara na kowane matsayi, ana jawo hankali dukan masu zabe bisa zancen mata don kar a mance da su.

Mushe na kama komitin zabe don ya tahiyan da zabe da kiyaw.